

Esp., *Phytometra iota* L., *Phytometra modesta* Hb., *Acidalia immorata* L., *Scotosia rhamnata* Schfl., *Itame fulvaria* Vill.

Nou mixomicet per a la flora catalana.—El Sr. BOTEY assabenta que examinant alguns bolets procedents d'una recol·lecció feta al Montnegre pel octubre darrer, ha tingut la sort de trobar, sobre un tronc d'alzina, la *Arcyria punicea* Pers., el segon mixomicet trobat a Catalunya d'on sols se'n coneixia un (la *Trichia varia*) citat recentment pel Dr. FONT QUER.

Es presenta formant petits grups d'aparells esporífers de color vermell de cinabri. L'aparell esporífer consta d'un esporangi ovoide de proximitat un mil·límetre de llargada, sostingut per un prim pedicel, que pot ésser quasi nul o assolir igual longitud que l'esporangi. Aquest s'obra circularment al través quedant, la part inferior de ses primes parets, damunt del pedicel en forma de copa, de la qual sobresurt en gran manera el capilici al desplegar-se. Dit capilici resta mes o menys adherit a la part interna de l'esmentada copa, és també vermell i està format per filaments ramificats de 3 micres d'espessor i recoberts de crestes o dents que'ls abraçan en forma de semianells. Les espores son llises i de 6'5 a 7'5 micres de diàmetre.

Està ja citat del nord d'Espanya.

TREBALLS ORIGINALS: Rev. P. J. SOLÀ, Sch. P. Formació Geològica de l'Ubach.—Dr. J. M.ª BOPILL i PICHOT, Dr. P. FONT i QUER, Dr. R. ZARIQUIEY i ALVAREZ. Notes Bibliogràfiques.

Exaurits els assumptes el President aixeca la sessió a les 20'30.

NOTES MASTOLÒGIQUES

IV

Formes catalanes del gènere *Sciurus* Linné

per

J. B.^a d'AGUILAR-AMAT

No tots els esquiroles qu'alegran i animan amb la vivacitat del moviment llur els boscos de Catalunya presentan, a primera vista, el mateix

aspecte doncs únicament sa forma es la mateixa i sempre la seva ben poblada cua s'alça airosa demunt el seu dors com noble baldaquí que ampara i sombreja al bonic animaló.

La color del pelatge llur varia molt i entre límits molt distants, tota vegada qu'es troban exemplars rojos completament, exemplars foscos amb la cua negra i exemplars completament d'un negre de gaieta; aquestes grans diferències de coloració sembla que no's poden considerar, fins ara, com diferències específiques i tots els autors estan d'acord en considerar-les com a fases de coloració d'una mateixa espècie, l'espècie linneana *vulgaris* i de dos de les seves formes, la forma *alpinus* F. Cuvier i la forma *numantius* Miller.

La primera o sigui *Sciurus vulgaris alpinus* F. Cuv. és la més comú, és troba en casi tota Catalunya, en els llocs boscosos i d'igual faïso en els boscos de coníferes qu'en els boscos d'arbres de fulles tendres. Està caracteritzada per son tamany no molt gros (uns 445 mil·límetres).

La coloració presenta dos fases reconegudes per tots els autors qu'han estudiat els *Sciurus* europeus; una fase en la que predomina el color roig avellanat en les parts superior i en tota la cua, fase que s'anomena *fase roja* i una altre en la qual la coloració presenta un to més fosc i la cua és negra o casi negra, fase anomenada *parda* o *bruna*. Una tercera fase, verdadera *fase negra*, en la que les parts superiors son de color de gaieta es troba també a Catalunya, com veurem més en davant. En totes les fases el ventre, el coll i la part inferior de les cuixes son blanques.

Aquesta forma és la més frequent a Catalunya i fins ara hem pogut estudiar els següents exemplars.

1 ex. de la fase roja d'Agullana.

1 ex. de la fase roja de Cabra.

1 ex. de la fase bruna de Carol.

1 ex. de la fase roja de Monscaldetes.

1 ex. de la fase bruna de Montcada,

2 ex. de la fase roja de Sant Guim.

1 ex. de la fase bruna de Vidrà.

1 ex. de la fase roja i 1 ex. de la fase bruna de Tarrasa.

21 ex. 12 de la fase roja i 9 de la bruna, del Montseny, Viladrau i St. Segimont.

24 ex., 11 de la fase roja, 9 de la fase bruna i 4 de la negra de Sant Joan del Herm.

5 ex., 2 de la fase bruna i 3 de la fase negra de Salardú, en la Vall d'Aran.

Tots els autors qu'hi pogut consultar (CABRERA, MILLER, TROUES-SART) citan les dues fases, roja i bruna; algunes vegades han estat considerades com a pelatge d'estiu i d'ivern respectivament, però la cir-

cunstantia de trobar-se al mateix temps exemplars de les dugues coloracions demostra com diu molt lògicament CABRERA LATORRE (Fauna Ibèrica. Mamíferos) que «la diferencia no es de estació».

La fase negra, de color de gaieta, no l'hem vista citada en cap autor sens dubte per considerarla com una exaltació de color de la fase bruna o com un cas de menalisme; però examinant els exemplars de St. Joan del Herm i de Salardú, es veu que la faisó uniforme com està repartida la coloració negra junt amb la puresa del blanc de la part ventral no sembla ésser resultant d'un fenomen de melanisme; ni tampoc d'una exaltació de la coloració bruna. Tampoc poden atribuir-se les diferents coloracions a distints regimes alimenticis, doncs en els mateixos llocs es troban exemplars de les dugues i de les tres fases. Tal volta podria sospitar-se si foren resultants de les condicions climatològiques doncs la fase negra fins ara sols s'ha trobat a St. Joan del Herm i a Salardú, localitats abdues situades en la çona alpina del Pirineu; però la fase negra conviu amb la roja i la bruna a St. Joan i amb la bruna i casi segurament amb la roja a Salardú.

No sols en les faixedes i abetoses es troba *Sciurus vulgaris alpinus*, com diu CABRERA LATORRE (l. c.), sinó també en les pinedes i entre els avellaners; els exemplars del Montseny, que son rojos i bruns, son tots agafats entre els avellaners i els arbres de ribera; els exemplars de St. Joan del Herm son trobats entre els pins negrals i no entre els abets i els exemplars de Salardú són també de pinedes; aixís doncs el que la coloració sigui roja, bruna o negra no es resultat de l'especie d'arbre dominant en el bosc; per tant l'opinió de TRUTAT que creia que la fase roja era de les faixedes i la bruna de les abetoses sembla no ésser del tot fundada. A St. Joan del Herm dominan els abets i dominan també els exemplars de la fase roja (de 24 total 11 de rojos).

Tal volta un estudi amb material més nombrós i de localitats més properes entre si, donaria dades suficients per a interpretar més rectament en són aspecte sistematic aquestes diferents fases.

L'altre forma catalana es *Sciurus vulgaris numantius* Miller descrit en Ann. and Mag. Nat. Hist., serie 7, XX, 1907, p. 428 segons exemplars de Quintanar de la Sierra en la provincia de Burgos. CABRERA LATORRE (Cat. met. Mamíferos Museo C. N. Madrid, 1922) cita aquesta forma de Monte Caro provincia de Tarragona. La forma *numantius* es distingeix de *alpinus* per ser de tamany més gran, per sa cua proporcionalment mes llarga, per ses potes posteriors qu'arriban fins a 66 mil·limetres, per sa coloració més fosca i amb una lleugera tinta més fosca encara a lo llarg de la linia mitja del dors. Presenta fase roija i fase bruna. Tindrà també fase negra? Fins ara sols hem pogut estudiar una pell defectuosa portada per el consoci NOVELLAS BOFILL de Carrelares en els ports de Tortosa que sembla ésser d'un exemplar d' *numantius*. Cal fer algunes exploracion

per les montanyes de Tortosa per a recollir material i poguer estudiar la forma *numantius* catalana que pot ésser serà una altra forma, tal volta nova.

Una tercera forma ha estat trobada ultimament a Catalunya, a Peguera, els boscos de pins, per en NOVELLAS BOFILL. Aquesta es *Sciurus vulgaris russus* Miller, qu'es diferencia de *alpinus* i de *numantius* per son tamany més petit (202 mil. cap i cos, 166 qua, potes 54), son pelatje de coloració més brillant i fortament matisat de gris en els costats en el pelatje d'ivern. Aquesta coloració grisa qu'apareix en el pelatje d'ivern dels *Sciurus* de regions més septentrionals d'Europa no sembla trobar-se en les altres dugues formes catalanes.

La forma *russus* te una area de dispersió que compren l'Europa central continental des de Anglaterra fins Holanda i fins l'orient de la França central i no havia sigut fins ara citada a la península ibèrica. MILLER (Catalogue of Mammals of Western Europa) diu respecte a aquesta forma «detail of distribution not known», i CABRERA LATORRE en son treball «Las Ardillas de España» afirma la presencia d'aquesta forma, amb el nom de *rufus* Ker., en la part baixa de Catalunya, si be sembla no coneixer-la exactament doncs diu que la cua presenta en sa part inferior cinc linies blanquinoses i poc definides. Posteriorment en son gran treball «Fauna Iberica. Mamíferos», rectifica, doncs no podia un autor tan cuidadós i clar continuar equivocant gaire temps i col·loca al seu *rufus* com a sinonim de *alpinus* F. Cuv.

També la forma *russus* te fase roija i fase bruna.

De les consideracions anteriors es desprèn que actualment es coneixen de Catalunya tres formes d'esquirols.

- 1 *Sciurus vulgaris alpinus* F. Cuvier, amb les fases clàssiques roja i bruna i amb un altre negra, no citada fins ara.
- 2 *Sciurus vulgaris numantius* Miller, amb les dos fases roja i bruna.
- 3 *Sciurus vulgaris russus* Miller, no citat fins ara de la península Ibèrica i que també presenta la fase roja i la fase bruna.

Desembre 1922.

Bibliografia:

- 1878 - Trutat, E.—Catalogue des Mammifères des Pyrénées, Toulouse.
- 1905 - Cabrera, A.—Las Ardillas de España, Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat., Madrid, pp. 225-231.
- 1906 - Trouessart, E.—L.—Sur les sous-espèces de l'Ecureuil d'Europe, (*Sciurus vulgaris*), Bull. Mus. Nat. Hist. Nat., Paris p. 360.
- 1908 - Cabrera, A.—Los Roedores de España, As. Esp. Progr. Cienc., Congreso de Zaragoza, Madrid.
- 1910 - Trouessart, E. L.—Conspectus Mammalium Europae, Berlin.

1912 - Miller, G. S.—Catalogue of the Mammals of Western Europe,
London.

1914 - Cabrera, A.—Fauna Ibèrica. Mamíferos. Madrid.

Notes criptogàmiques

pel

Dr. P. FONT QUER

Hem pensat de reunir aquí sota el títol que encapsala aquest treball unes quantes dades de Botànica criptogàmica referents, sobre tot, a Catalunya. L'estudi de la Criptogamia catalana està encara tant endarrerit, que just començades nostres investigacions en aquest camp podem presentar una llista de novetats ben extensa. Les que reunim aquí són catorze espècies noves per Catalunya, nou no conegudes d'Espanya. Del tipus Mixofites cap espècie coneixiem catalana, i els gèneres *Stamnaria* i *Coleochoete*, no eren citats d'Espanya; a més proposem com espècie nova la *Puccinia Grosii*, del Port de la Bonaigua.

I. LA PRIMERA MIXOFITA QUE HOM TROBA A CATALUNYA

L'ordre dels Mixogastrals, i fins tot el tipus dels Mixomicets, gaire bé no són coneguts de la Península Ibèrica més que per les cites sovint poc concretes d'una vintena de espècies. Creiem que, estudiant detingudament aquest grup, hom trobarà un gran nombre d'altres formes no conegudes d'Ibèria, puix encara que les Mixofites han d'escassejar a la banda mediterrània, ampla zona de condicions adequades a llur vida i desentrotllament trobaran als Pireneus, muntanyes del centre, i Nord de la Península.

En una excursió al Montseny, durant la primera quinzena del passat setembre descobrirem una espècie de Triquiàcia, la primera espècie del tipus que hom cita de Catalunya: la *Trichia varia* Pers. (*T. pyriformis* DC.). La descriurem tot seguit:

Trichia varia Pers.; *T. pyriformis* DC.—Aparells esporífers units en petits grups, uns prop dels altres, però no apretats, groc-brut, globulosos o gaire bé globulosos, amb un peu curt, negre, sobre la resta del plasmodi (nostra forma correspon a la *nigripes* (Pers.) Schroet., ap. MIGULA, *Kryptogamen-Flora*, III, p. I, pàg. 49). Capilici de filaments lliures, molt larcs i enredats, acabats en punta curta, de 4 a 5 micres de diàmetre,